

10. Слово і діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua>
11. Суспільне. URL: <https://suspilne.media>
12. ТСН. URL: <https://tsn.ua>
13. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua>
14. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/block-lastnews>
15. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua>
16. Цензор.Нет. URL: <https://censor.net>
17. LB.UA. URL: <https://lb.ua>
18. NV.UA. URL: <https://nv.ua>
19. Zaxid.net. URL: <https://zaxid.net>
20. ZN.UA. URL: <https://zn.ua>

Франкова Вікторія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

СТІНИ, ЩО ГОВОРЯТЬ: МУРАЛИ ЗАКОРДОННИХ МИТЦІВ ЯК ГОЛОС ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ

Ключові слова: *мурал, стріт-арт, сучасне мистецтво, російсько-українська війна.*

Keywords: *mural, street-art, modern art, Russo-Ukrainian war.*

Муралізм є надзвичайно популярним видом монументального мистецтва у ХХІ столітті. Мурал являє собою масштабну композицію, що створена на стінах будівлі, несе в собі певну ідею або показує історію, обрану художником. Попри критиків, які вважають вуличний живопис ознакою занепаду мистецтва, художники-муралісти стверджують, що це демократичний вид мистецтва, який дає можливість привернути увагу суспільства до важливих подій сьогодення. Завдяки розташуванню муралів на стінах будинків та розмірам малюнка велика кількість людей щодня проходить повз та споживає подане в зображальному вигляді послання. Творці все частіше звертаються до глибоких тем, пов'язаних з мотивами війни, миру, мультикультуралізму, поєднують майбутнє з минулим.

З початку повномасштабного вторгнення російських військ на територію України митці з різних куточків світу створювали мурали на підтримку України. Впроваджуючи в міське середовище соціально значимі образи та сюжети, вони виражали власне ставлення до війни, привертаючи увагу світової спільноти до подій в Україні. Трагічні події, спричинені збройною агресією Росії, викликають миттєву реакцію і в художників-монументалістів. Вже 27 лютого у Парижі на вулиці Бюо з'явився мурал «L'Ukraine en marche» авторства Сета Глоупейнтера [14]. Митець зобразив маленьку дівчинку з прапором у руках, що крокує по танках. Вона виступає символом мужності й рішучості українського народу перед російською навалою.

Зображення дітей, які постраждали від війни, є одним із найбільш поширених сюжетів серед стінописів іноземців. Художник казахського походження, який малює під псевдонімом Chemis, намалював дівчинку, яка намагається захистити українським прапором себе і відомих казкових персонажів: Мікі Мауса, Болека й Льолека, Обелікса, чеського Крота, бджілку Маю пса Бітцера та Мумі-троля [12].

У Парижі Крістіан Гемі, більше відомий під псевдонімом С215, створив стінопис у синьо-жовтих кольорах з українською дівчиною [6]. Також у Лос-Анджелесі художник, відомий як Ніжак, намалював мурал із промовистою назвою «Дитина війни» [13]: з іграшковим ведмедиком у руках хлопчик малює знак миру поверх куль. На вулицях Барселони можна зустріти мурал TVBOY, який зобразив дівчину, що пише слово «надія» на фоні прапора України.

Традиційний образ голуба миру представлений у роботах Юстуса Бекера у Франкфурті [8], Якуба Собчака у Гданську. Глибокий символізм пронизує стінопис з Ліону (Франція) – художник Big Ben зобразив президента РФ, що відгриз голову голуба [14].

Стінописи, які були створені після повномасштабного вторгнення, закликають до підтримки української нації, її територіальної цілісності та загальнолюдських прав. У двох містах Франції – Ліллі й Парижі – з'явився мурал, де зображено чоловіка із зав'язаними очима та закликком боротьби за свої права [14]. Woskerski намалював у Лондоні мурал із дівчиною в шапці кольорів українського прапора [14]. У Найробі відкрили мурал «Зерна культури» – спільний проєкт художників із Кенії та України [1]. Варто відзначити й роботи Лінаса Казюліоніса [14], Анджея Паговського [14], Дженкса [14], MrDheo [14], Магдалени Анопсі [2].

У період збройної агресії РФ проти України відбулася певна зміна ціннісних орієнтацій міжнародної спільноти, яку можна простежити й у стінописах. Саме тому мурал є важливим елементом суспільного діалогу. Корі Метті, також відома під ім'ям LA Hope Dealer, у співпраці з художником Джуліано Тріндаде створила мурал «To Ukraine with love» [11]. Назва муралу є алюзією до назви другого фільму про Джеймса Бонда «From Russia with love» 1963 року. Сам стінопис зображує голубів, що несуть голову президента Путіна. Також у Гданську з'явився мурал Петра Яворського, де зображено Гітлера, Сталіна та Путіна, очі яких закриває стрічка з написом «No more time» [14]. Художник Vandid, що зазвичай висвітлює у своїх роботах проблеми корінного населення Америки, створив у Лос-Анджелесі мурал на підтримку України під назвою «Одягни мене для битви» [9]. У місті Софія, столиці Болгарії, Станіслав Беловскі створив стінопис, на якому зображено Путіна, що несе власне мертве тіло [4].

Муралі мають глибоке сенсове навантаження, наприклад, робота MyDogSigh, яка показує вибухи у м. Києві у сльозливих очах людини [10]. У Берліні митці присвятили мурал «Відсутній» українцям, які втратили своїх близьких на війні [5]. Змістовне наповнення муралів з різних країн світу демонструє все більшу кількість українських національних мотивів і сюжетів про війну Російської Федерації проти України.

Монументальні стінописи, присвячені Україні та подіям російсько-української війни, набули нової хвилі поширення після повномасштабного вторгнення Росії. Завдяки своєму змістовному наповненню муралі можуть слугувати інструментом невербальної пропаганди. Мурал спонукає глядача до діалогу, в який митець вкладає важливі для суспільства тези. Яскраві масштабні муралі по всьому світу сприяють моральному піднесенню населення та свідчать про підтримку України.

Джерела та література

1. В Кенії відкрили мурал присвячений Україні. *Galinfo*. 17 березня 2023. URL: <https://cutt.ly/yeiqdiFi>
2. Голос вулиць і 100 днів війни. Про що кричать мурали та графіті? *LB.ua*. 2 червня 2022. URL: <https://cutt.ly/DeiqdWek>
3. Левченко Ю. Культурний спротив – складник сучасної війни: огляд 2022 року. *Культурологічний альманах*. Київ, 2023. № 2. С. 71–88. DOI: 10.31392/cult.alm.2023.2.10.
4. Мистецтво проти війни: вуличні художники з усього світу висловлюють підтримку Україні (фотогалерея). *Radiosvoboda*. 16 травня 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/foto-antivoeyenni-graffiti/31852746.html>
5. У Берліні створили мурал про українців, які втрачають коханих на війні. *Nashkiev.ua*. 15 грудня 2022. URL: <https://nashkiev.ua/news/u-berlini-stvorili-mural-pro-ukraintsiv-yaki-vtrachayut-kohanih-na-viini>
6. Фреска із зображенням української дівчини відтепер один із символів Парижу, – Олена Зеленська. *Трибун.ua*. 9 листопада 2023. URL: <https://tribun.com.ua/uk/106294-freska-iz-zobrazhennjam-ukrainskoi-divchini-vidteper-odin-iz-simvoliv-parizhu-olena-zelenska>
7. Худякова А. Муралістський рух в Україні та Європі під час війни в Україні. *Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2022 року*. У 2-х т. Т. 2. Київ: КНУТД, 2022. С. 235–238.
8. Юстус Беккер. *Ukraine War Art Collection*. 3 березня 2022. URL: <https://war-art.uccs.org.ua/justus-becker%D1%8E%D1%81%D1%82%D1%83%D1%81-%D0%B1%D0%B5%D0%BA%D0%B5%D1%80/>
9. A mural titled «Dress Me Up for Battle» by street artist Bandit is painted on a building wall on Melrose Ave. *Alamy.com*. 21 березня 2022. URL: <https://www.alamy.com/a-mural-titled-dress-me-up-for-battle-by-street-artist-bandit-is-painted-on-a-building-wall-on-melrose-ave-in-los-angeles-monday-march-21-2022-ap-photoeugene-garcia-image506406329.html>
10. MyDogSights: streetartová malba pro Ukrajinu! *Artrevue.cz*. 2022. URL: <https://artrevue.cz/mydogsights-malba-v-cardiffu-pro-ukrajinu/>
11. SoCal Artists Show Their Support for Ukraine. *PBS SoCal*. 3 березня 2022. URL: <https://www.pbssocal.org/shows/artbound/l-a-artists-show-their-support-for-ukraine>
12. Ukraine is now fighting to protect their future and their freedom – By Chemis in Prague. *Streetartutopia.com*. 19 березня 2022. URL: <https://streetartutopia.com/2022/03/19/ukraine-is-now-fighting-to-protect-their-future-and-their-freedom-by-chemis-in-prague/>
13. Yellow peace sign with bullets in it by HIJACK on Putins war on Ukraine. *Streetartutopia.com*. 6 березня 2022. URL: <https://streetartutopia.com/2022/03/06/yellow-peace-sign-with-bullets-in-it-by-hijack-on-putins-war-on-ukraine/>
14. 17+ крутих стінописів з різних міст світу та України з теми війни. *ОсвітаНова*. 11 травня 2022. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/5452-17-krutykh-stinopysiv-z-riznykh-mist-svitu-ta-ukrainy-z-temy-viiny>